

नीलवृषा स्त्री नीलवर्णं पलं पुष्पं फलं च वर्धति प्रसूते
वृष-क । वातांकीभेदे राजनि० ।

नीलव्रत न० व्रतभेदे “यस्तु नीलोत्पलं हेमं शर्करापाल-
बन्धुतम् । एकान्तरितगङ्गायां समाने वृषभं ददेत् ।
यं वैष्णवं याति नीलव्रतमिदं व्रतम्” मत्स्यपु० ।

नीलशिखण्ड लि० नीलः शिखण्डोऽस्य । १ नीलवर्णशिख-
ण्डयुक्ते २ वृद्धभेदे पु० “वृद्ध ! जटीय ! भोज ! नील-
शिखण्ड ! कर्मकृत् !” अथ० २ २७ ६ । [राजनि० ।

नीलशिग्रु पु० कर्म० । नीलवर्णपुष्पयुक्ते शोभाञ्जनभेदे
नीलसन्ध्या स्त्री नीला सन्ध्या । कल्याणराजितायां राजनि०
नीलसरस्वती स्त्री दितीयविद्यायां तारावास् “मातर्नील-
सरस्वति । प्रचक्षतां सोमाव्यसम्पत्पदे !” इति तत्त्वो-
क्तम् । “नीला च वाक्पदा चेति तेन नीलसरस्वती”
तन्त्रशब्दे तन्नामनिर्दिष्टः । तन्त्रान्तस्तु तत्रैव “ताराद्या
पञ्चवर्णैश्च त्रीननीलसरस्वती । सर्वभाषामयो शुद्धा
वर्णदेवेनैव कृता” (“यो” “हो” “ऊँ” “क” “फट्”) १२८१ पु०
तारिणीयन्दे दर्शते तारिणीयणे सरस्वतीपदं नील-
सरस्वतीपरम् ।

नीलसार पु० नीलः सारोऽस्य । तिन्दुवृत्ते (तेन्दु) राजनि०
नीलसिन्धवार पु० कर्म० । नीलनिर्गुण्याम् राजनि० ।
नीलसन्ध्या स्त्री नीलः सन्ध्याऽस्याः । मोक्षपीनतायाम्
नैवष्ट प्रकाशिका ।

नीला स्त्री १ नीलमल्लिकायाम् अमरः । २ नीलपुनर्वर्णवायां
३ नीलोषधी च राजनि० कल दा० न डीप् । ४ वज्ररा-
गस्य स्त्रीभेदे दृढहृदयः । अस्यान्योऽर्थो नीलवर्णं दृश्यः
नीलाङ्गितदल पु० नीलाङ्गितं दलमस्य । तेलकन्दे नैघ० प्र० ।
नीलाङ्ग पु० स्त्री नीलमङ्गं यस्य । १ चारुवर्णने राजनि०
स्त्रियां जातित्वात् डीप् । २ नीलवर्णाङ्गयुक्तमात्रे लि०
स्त्रियां स्नातृत्वात् डीप् ।

नीलाञ्जन न० कर्म० । १ सोधीराञ्जने (दन्ते) राजनि० “नीला-
ञ्जनचयप्रस्थान्” तन्त्रसारः । नीलं मेघमञ्जवति
अनुजि-षिच-स्तु । २ विद्युति जटा० करणे स्फुट-
जीप् । ३ कालाञ्जनीलुपे राजनि० ।

नीलाञ्जसा स्त्री नीलमञ्जति अनुजि-षिच-स्तु । १ अष्ट-
हरोभेदे २ नदीभेदे ३ विद्युति च मेदि० ।

नीलाद्रिकर्णिका स्त्री कर्म० । कल्याणराजितायां राजनि०
नीलापराजिताऽप्यत्र ।

नीलाम्बर पु० नीलमम्बरं यस्य । १ वल्लभे २ शनैश्चरे च

कर्म० । ३ नीलीरक्ते वस्त्रे न० । ६ व० । ४ तद्वति लि० ।

नीलमन्वति ऋषि-वरम् । ४ ताचीयपत्ने राजनि० ।

नीलाम्बुज न० कर्म० । नीलपद्मे रत्नपात्रा नीलाम्बु-
जातादयोऽप्यत्र ।

नीलाम्बुजमम् न० नीलदर्पणम्बुजम् । नीलोत्पले अमरः
नीलास्ता पु० ईश्वरकेन आम्नायति स्था+स्था-क कर्म० ।
१ नीलश्रियुक्ताम् । तस्या हि पुष्पमल्लिकालेनैव गच्छति ।

२ श्यामास्तुत्रां स्त्री गौरा० डीप् । नीलास्तानीलपत्रम् ।

नीलालु पु० कर्म० । श्यामवर्णकन्दे आलुभेदे राजनि० ।

नीलाशी स्त्री नीलं वर्णमश्नुते व्याप्नोति कथ-अथ उप० व०
गौरा० डीप् । नीलनिर्गुण्यां नीलशिखण्डपारे राजनि० ।

नीलाशोक पु० कर्म० । नीलवर्णं अशोके “वालेन कल्प-
माक्षी, रत्नाशोकेन रत्नाश्वानी च । पाण्डूकः क्षीरि-
कया नीलाशोकेन सुकरकः” उ० ध० २८ अ० वनरवदि
भेदवृत्त्या यस्मिन्भेदवृत्तौ ।

नीलाश्वम् पु० कर्म० । नीलमयो “नीलाश्वयुतिमाश्वपाद
दयकां त्रिवे मङ्गाकादिकां” मङ्गाकादीध्यायम् ।
“नीलाश्वयुतिभिदुराश्वोऽपरत्” वाचः ।

नीलासन पु० कर्म० । (पिवासान) वृषभेदे राजनि० ।

नीलि पु० नील-रत्नम् । जलजन्तुभेदे “मया” नीलिञ्च
वाचाश्च सर्वशौक्यफलं वाचा” वायव्योक्तौ मङ्गः ।
“नीलिर्जलजन्तुः” कुल्लू० ।

नीलिका स्त्री नीली इत्यर्थे क नील-एतुञ्च क कावि एत
इत्यं वा । १ नीलशिखण्डपारे राजनि० २ नीलिनां ३ नील
शेफालिकायां मेदि० । ४ नेत्ररोगभेदे “य एव लिङ्ग-
कायश्च नीलिकाकाचसंज्ञितः” सुश्रुतः । ५ चुशुरोगभेदे
“क्षीपाय संप्रकुपितो वायुः पित्तेन संयुतः । स्रष्टुं
भाग्यं यद्वा मण्डलं विस्तृतवतः । नीलं हृत्कं
श्यावं तं व्यङ्ग्यमिति निर्दिशेत् । कण्ठमेवंयुग्मं गाले कले
वा नीलिका विदुः” माधवकरः । जलस्य इन्द्रविशेषे
“भूमेरुपरा दृश्य कोटरः जलस्य नीलिका” इत्यादि ।

नीलिन् लि० नीलो भूम्ना प्रायस्तेन वाऽप्यस्य इति ।
प्रयसनीलवर्णयुक्ते स्त्रियां डीप् । वा च २ श्यामपी-
ठवर्णस्य पञ्जीभेदे पु० नीलवर्णं दृश्यम् “आजनीलव
नीलिण्या प्रयान्तिवदपद्यत हरिभं १२ अ० । १ नी-
लोपधौ च ।

नीलिमन् पु० नीलस्य भावः इति लि० । नीलवर्णं “कल्प-
लसलिनविलोचनमुष्मन्निर्विराजितनीलिकदम्पसु नीलमो